

4

Być w Kościele

Cele katechetyczne – wymagania ogólne:

- pogłębienie wiadomości związanych z Kościołem jako Ciałem Chrystusa i wspólnotą Jego uczniów;
- odkrywanie egzystencjalnej wartości przynależności do Kościoła i zobowiązań względem niego.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe. Uczeń:

- na podstawie wybranych tekstów Pisma Świętego wymienia biblijne obrazy Kościoła;
- odwołując się do biblijnego obrazu Kościoła jako Ciała Mistycznego i fragmentu listu: 1 Kor 12, 12–21.26–27, omawia rolę Jezusa w Kościele oraz rolę pozostałych członków wspólnoty;
- po lekcji wyjaśnia zobowiązania względem Kościoła wynikające z przynależności do niego;
- korzystając z dotychczasowej wiedzy i otrzymanych wiadomości formułuje argumenty przeciw podejściu: „Bóg – tak, Kościół – nie”.

Pojęcia, postaci:

definicja Kościoła jako Ciała Chrystusa, Ananiasz, Biblia w Kościele.

Wartości:

odpowiedzialność za Kościół, lojalność wobec Kościoła, utożsamienie Chrystusa i Kościoła, miłość do Kościoła.

1

propozycja realizacji

1. Przypomnienie zagadnień z poprzedniej katechezy, sprawdzenie pracy domowej. Zadanie pytań: Jaka nauka płynie z opisów biblijnych mówiących o stworzeniu świata i człowieka? Czy przykazania dane przez Boga są potrzebne i czemu one służą? Jakie są skutki zła i grzechu w świecie?
2. Wprowadzając w temat, nauczyciel wskazuje na określenie Kościoła jako ludzi wierzących, wspólnoty Ludu Bożego, Zgromadzenia Świętych.

3. Głośne odczytanie tekstu św. Pawła z podręcznika, s. 25–26. Uczniowie odpowiadają na pytania z podręcznika znajdujące się pod tekstem. Co to znaczy Kościół? Uczniowie przypominają sobie definicję Kościoła, nauczyciel konfrontuje odpowiedzi z syntezą, jaka podana jest w KKK lub w innym źródle, np. w *Youcat*. Notatka do zeszytu:

Kościół, z greckiego „ecclesia”, oznacza wspólnotę zwołanych. My wszyscy, którzy zostaliśmy ochrzczeni i wierzymy w Boga, stajemy się zwołanymi przez Pana. Razem jesteśmy Kościołem. Chrystus, jak mówi św. Paweł, jest Głową Kościoła. My jesteśmy jego ciałem.

(Jeśli istnieje problem z zapisaniem definicji, możemy tekst powielić i dać uczniom, aby wkleili go do zeszytu).

4. Dyskusja: Co to znaczy, że jestem w Kościele? (W mojej konkretnej sytuacji). Po chwili dyskusji następuje odczytanie listu zamieszczonego w podręczniku na s. 24, ramka *Opinie*. Uczniowie szukają odpowiedzi na pytanie: Jak autorka listu ocenia innych?
5. Drama: wybieramy czterech uczniów (nie mogą porozumiewać się słowami), trzej otrzymują kartki z kawałkami frazy: *uśmiechnij się* (1 kartka – *uś*, 2 kartka – *miech*, 3 kartka – *nij się*), czwarty uczeń odwraca się plecami. Prosimy, aby uczniowie, którzy otrzymali kartki, kolejno podchodzili do wskazanego ucznia i pokazywali mu swoją kartkę, stojąc za jego plecami. Kiedy widzimy, że wysiłki są daremne, prosimy, aby połączyli kartki i pokazali cały wyraz.
6. Podsumowując ćwiczenie, nauczyciel podkreśla, iż Kościół potrzebuje każdego z nas. Każdy ma niepowtarzalne „hasło wypisane na swojej kartce” – niepowtarzalne talenty – które Pan Bóg dał Kościołowi, poszczególnym jego członkom, bez naszej „kartki”, naszego talentu, Kościołowi zabraknie ważnego elementu.
7. Uczniowie czytają tekst Benedykta XVI z podręcznika, s. 28. Każdy uczeń w zeszycie, zgodnie z poleceniem, odpowiada na pytania pod tekstem.
8. Nauczyciel podsumowuje lekcję, podkreślając, że uczestnictwo we wspólnocie Kościoła jest darem Boga i wielką szansą rozwoju duchowego dla każdego człowieka, gdyż w Kościele dokonuje się zbawienie.

inna propozycja pracy na lekcji

Temat lekcji jest bardzo istotny dla zrozumienia całości programu w klasie VIII. Warto zauważyć, że kończy on zagadnienia wstępne dotyczące poszukiwania własnej tożsamości. Własna tożsamość ucznia winna być oparta na tożsamości członka Kościoła. Celem tej jednostki jest zatem polemika z hasłem: „Chrystus

– tak, Kościół – nie”². Jednocześnie właściwe ustawienie problematyki socjalizacji kościelnej³ (bo temu ta jednostka służy) pozwala lepiej rozumieć kwestię *Przykazań Bożych*, zagadnień z historii Kościoła, a także sakramentów, które są posługą świętości Kościoła wobec świata.

Jednostkę, ze względu na jej wagę, można rozbić na kilka lekcji. Warto ją poprzedzić przeprowadzeniem krótkiej anonimowej ankiety, w czasie której uczniowie odpowiedzieliby na dwa pytania: Co szczególnie cenię w Kościele? Co mnie szczególnie razi w Kościele? Odpowiedzi powinni zestawić w oddzielnych kolumnach. Nauczyciel, po opracowaniu odpowiedniej ankiety w domu, przez jedną lub dwie lekcje udzielałby odpowiedzi na postawione przez uczniów pytania. Taka forma jest doskonałym sposobem na „wyłapanie” zakorzenionych stereotypów dotyczących Kościoła. W sytuacji krytyki nie należy bronić poszczególnych zachowań osób należących do Kościoła za wszelką cenę. Konieczne jest poszanowanie prawdy. Jednak uzasadniona krytyka musi prowadzić do postawienia pytania: Jak zły stan zmienić?

Lekcja może zostać uzupełniona świadectwami osób należących do wspólnot katolickich (oaza, ministranci, Neokatechumenat). Można je poprosić (po uzyskaniu ich wcześniejszej zgody) o przedstawienie własnych przemyśleń na temat, jak rozumieją Kościół i swoje w nim miejsce.

Jako uzupełnienie lub jako lekcję odrębną (jeśli przeprowadzenie ankiety jest z jakichś powodów niemożliwe) można zaproponować przeprowadzenie pogadanki na temat samej istoty Kościoła. Następnie uczniowie w grupach szukają tego, co Pismo św. mówi o Kościele⁴:

- ✓ grupa I – 2 Kor 11, 2; Ef 5, 23–32; Ap 21, 29 → Oblubienica Chrystusa;
- ✓ grupa II – 1 Kor 3, 16–17; 2 Kor 6, 16; Ef 2, 21–22 → świątynia Ducha Świętego;
- ✓ grupa III – J 15, 1–11 → krzew winny;
- ✓ grupa IV – J 10, 1–21 → owczarnia;
- ✓ grupa V – 1 Kor 12, 12–28; Ef 4, 10–16 → Ciało Chrystusa.

Po wyjaśnieniu tych określeń cała klasa zastanawia się nad *definicją* Kościoła.

Następnie uczniowie odpowiadają wspólnie na pytania:

- Jakie są cechy wspólnoty Kościoła? (cel, Założyciel, struktura, środki)⁵
- Jakie zadania pełni Kościół w świecie współczesnym?

² Teoretycznym podbudowaniem tej jednostki może być artykuł M. RUSECKIEGO, *Dlaczego niektórzy akceptują Chrystusa, a odrzucają Jego Kościół?*, w: *Problemy współczesnego Kościoła*, red. M. RUSECKI, Lublin 1996, s. 107–116.

³ DOK 105 podkreśla eklezjocentryzm jako jeden z najistotniejszych wyróżników katechezy.

⁴ Aktywizującą metodę biblijną dotyczącą Kościoła proponuje B. SARBA, *Kościół jest wspólnotą*, w: *Metody aktywizujące w katechezie*, cz. 2, s. 82–84.

⁵ Odpowiedź na to pytanie jest związana z powtórzeniem z klasy VI.

- Jakie są moje zadania w Kościele? (Odpowiedź na to pytanie może przerodzić się w rachunek sumienia).
- Co mógłbym zrobić, aby Kościół był lepszy? (W odpowiedzi na to pytanie może pomóc ćwiczenie pt. *Pajęczyna*).

Opis ćwiczenia *Pajęczyna*

Na lekcję przynosimy kłębek wełny. Uczniowie siedzą w kręgu (w liczniejszej klasie można to zrobić w kilku grupach – kręgach). Trzymając mocno koniec nitki, rzucamy kłębek do następnej osoby. Ta, trzymając nić, rzuca kłębek dalej, i tak aż do ostatniej osoby z kręgu. Gdy pajęczyna jest gotowa, wszyscy podnoszą ręce do góry. Następnie, na prośbę nauczyciela, kilka osób (nie za dużo) puszcza nić. Pajęczyna się niszczy.

Celem ćwiczenia jest ukazanie roli każdego członka Kościoła we wspólnocie Kościoła. To ćwiczenie można przeprowadzić tylko w klasach poważnych i zdyscyplinowanych.

List zamieszczony na początku jednostki może stać się punktem wyjścia do dyskusji nad hasłem: „Chrystus – tak, Kościół – nie”. Utożsamienie Chrystusa i Kościoła dokonane zostało za pomocą „klasycznego” tekstu opowiadającego o nawróceniu św. Pawła. Tekst staje się punktem wyjścia do ukazania roli wspólnoty Kościoła (Ananiasz) wobec urzędu apostołskiego św. Pawła (nie ma urzędu apostołskiego poza Kościołem) i związku Kościoła z kształtowaniem się Biblii (w obu wypadkach komentatorem jest bp włocławski B. Dembowski).

Podręcznik raz jeszcze nawiązuje do postaci Piotra i Pawła i przypomina konflikt obu apostołów, w którym chodzi o powagę prawdy i uczciwości w Kościele. Wątek ten może stać się punktem wyjścia do refleksji nad wagą prawdy i uczciwości w Kościele, a także nad obowiązkiem (!) upominania, gdy widzi się coś złego. W tekście podręcznika podjęty został też problem autorytetu w Kościele. Cytat z 2 Listu św. Piotra wyjaśnia związek autorytetu Kościoła z autorytetem Boga. Wreszcie w podręczniku znalazł się klasyczny tekst o Kościele – Ciele Chrystusa (1 Kor 12, 12–21) wraz z komentarzem biskupa warszawsko-praskiego K. Romaniuka. W ten sposób podręcznik nawiązuje do punktu wyjścia: utożsamienia Kościoła z Chrystusem, co jest szczególnym doświadczeniem Apostoła Narodów. Fakt świadomości, że Kościół jest Ciałem Chrystusa każe przemyśleć problem miłości bliźniego, o czym mówi fragment z 1 Listu św. Jana.

Praca domowa wiąże się z zachętą, by uczniowie dowiedzieli się czegoś więcej o swojej parafii.

Podręcznik proponuje, by lekcję o Kościele poprzedziła anonimowa ankieta wśród uczniów. Opisano ją powyżej.

Modlitwa: Na zakończenie lekcji.

praca domowa

Wybrane dwa polecenia z podręcznika.

Korelacja z innymi przedmiotami:

- ✓ język polski – obecność Kościoła jako wspólnoty wierzących w literaturze;
- ✓ wychowanie do życia w rodzinie (wychowanie religijne w rodzinie) – rodzina Kościołem domowym;
- ✓ wychowanie obywatelskie – prawa ludzi wierzących i wspólnoty Kościoła w państwie demokratycznym;
- ✓ plastyka – Kościół w malarstwie;
- ✓ muzyka – muzyka liturgiczna;
- ✓ godziny do dyspozycji wychowawcy – wiara jako ważny składnik tożsamości osobowej.

Powtórzenie wiadomości

propozycja realizacji

Lekcję tę należałoby przeprowadzić nieco inaczej niż pozostałe powtórzenia, których głównym zadaniem jest przygotowanie do sprawdzianu. Tutaj, ponieważ dział ma charakter wprowadzenia w tematykę, a omawiane zagadnienia mają cel bardziej wychowawczy niż kształcący, powtórzenie wiadomości winno być dostosowane do jednej z dwóch sytuacji.

Pierwsza sytuacja ma miejsce wtedy, gdy nauczyciel jest przekonany, że przeprowadzone lekcje odniosły skutek i pomogły uczniom przynajmniej częściowo przełamać uprzedzenia wobec samych siebie, otoczenia i wspólnoty Kościoła. Wtedy wystarczy bardzo krótka synteza, ograniczająca się do kilku minut.

Częściej jednak nauczyciel stwierdzi, że przeprowadzone lekcje odniosły niewielki skutek i dlatego potrzebna jest synteza całogodzinna. Nie powinna ona wiązać się z egzekwowaniem wiadomości od konkretnych uczniów, a raczej winna przybrać charakter wspólnego poszukiwania odpowiedzi na pytania albo też można ją przeprowadzić w formie zabawy. Formy zabawowe w trakcie powtórzeń wiadomości zostały opisane przy okazji następujących tematów powtórzeniowych.